

**Εκδήλωση δημοτικής κίνησης «Θεσσαλονίκη Ανοιχτή Πόλη»
«Πού είναι οι γυναίκες στην κρίση;»**

Παρασκευή 25 Απριλίου 2014

**ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΣΤΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ**

**Η ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΩΣ ΠΡΟΝΟΜΙΑΚΟΣ ΧΩΡΟΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

Εισήγηση : **Ελένη Πορτάλιου**, δημοτική σύμβουλος δήμου Αθηναίων,
καθηγήτρια Αρχιτεκτονικής Σχολής ΕΜΠ

Οι αγώνες για την ισότητα και την απελευθέρωση των γυναικών έρχονται από παλιά. Η ιστορία μας γράφεται με μεγάλα γεγονότα και με απλά στιγμιότυπα της καθημερινής ζωής. Η σύγχρονη εμπειρία της γυναικείας συμμετοχής στους θεσμούς της αυτοδιοίκησης και τα κοινωνικά κινήματα που εντοπίζονται στις γειτονιές αποτελεί συνέχεια μιας μεγάλης παράδοσης εμπλοκής των γυναικών στα κοινά.

Και μια και θα μιλήσουμε για την αυτοδιοίκηση και τα κινήματα για την πόλη και την καθημερινή ζωή, ας θυμηθούμε ότι στην Παρισινή Κομμούνα, δηλαδή στην ανάληψη της κυβέρνησης του δήμου του Παρισιού από ένα λαϊκό επαναστατικό δημοτικό κίνημα, πρωτοστάτησαν γυναίκες.

Παρίσι 18 Μαρτίου 1871. Η πρώτη πράξη της Κομμούνας, δηλαδή του Δημοτικού Συμβουλίου που αναδεικνύεται με την ψήφο του λαού στην κυβέρνηση της πόλης, γράφεται από γυναίκες. Αυτές υπερασπίζονται στη Μονμάρτη και τη Μπελβίλ τα 227 κανόνια του κυβερνητικού στρατού και κατορθώνουν να τα κρατήσουν. Στις 72 ημέρες της ζωής της Κομμούνας οι γυναίκες των λαϊκών τάξεων έγραψαν ιστορία. Πρωτοστάτησαν στην έναρξη της επανάστασης, χειραφετήθηκαν μέσα από τη συμμετοχή τους στις κοινές υποθέσεις και πήραν απίστευτες πρωτοβουλίες - από την καθημερινή δράση στις γειτονιές τους μέχρι την άμυνα της πόλης και τις μάχες στα οδοφράγματα.

Λέσχη Γυναικών στην εκκλησία
του Σαιν-Ζερμέν-λ'Ωξερουά

Το οδόφραγμα της πλατείας Μπλανς που υπεράσπιζαν μόνο γυναίκες

Γυναίκα της Κομμούνας

Κοινωνικά κινήματα και αυτοδιοίκηση

Αρχικά θέλω να εξηγήσω γιατί η αποκέντρωση με αυτοδιοίκηση και τα κινήματα για την πόλη και την καθημερινή ζωή αποτελούν παράλληλες και συχνά αλληλοεξαρτώμενες ιστορικές εμπειρίες. Το αποκεντρωμένο κράτος, ιδιαίτερα αν είναι δημοκρατικό, ακουμπά περισσότερο στην κοινωνία και διατρέχεται από τις αντιφάσεις που αφορούν σε ζητήματα που θέτουν τα παραπάνω κινήματα. Άρα τα όρια ανάμεσα στο τοπικό κράτος και την κοινωνία χαλαρώνουν και η κοινωνία διεισδύει και επηρεάζει τους θεσμούς, κυρίως μέσα από τη συγκρότηση κοινωνικών κινήματων στις θεματικές της αστικής ζωής και της ανθρώπινης καθημερινότητας.

Θα μπορούσαμε να παρατηρήσουμε ότι ο κατά φύλα καταμερισμός της εργασίας και των ρόλων, ο οποίος αναπαράγεται μέσα από τις πατριαρχικές δομές και ιδεολογίες, βρίσκεται πίσω από τον καταμερισμό των «μικρών» θεμάτων και της πολιτικής χαμηλών τόνων στις γυναίκες, ενώ οι άνδρες έχουν το βασίλειό τους στην «υψηλή» πολιτική και τις ανώτερες ιεραρχικά θέσεις του συνδικαλισμού, των τοπικών κοινοβουλίων και της βουλής. Αλλά ακριβώς αυτές τις αξιολογήσεις και στερεοτυπικές διακρίσεις της κυρίαρχης και ανδροκρατούμενης πολιτικής είναι που πρέπει να αμφισβητήσουμε, διαμορφώνοντας μια νέα κλίμακα αξιών. Στην αυτοδιοίκηση, λοιπόν, και στα κινήματα για την πόλη και την καθημερινή ζωή, όπου εκφράζεται με αμεσότητα η πολιτική των αποκάτω, ανακτάται το νόημα της πολιτικής και διαμορφώνονται θεσμοί και σχέσεις που ανανεώνουν τόσο τη δημοκρατία όσο και τη συμμετοχή - δηλαδή την αυτοπρόσωπη και αδιαμεσολάβητη εμπλοκή των ανθρώπων στα κοινά.

Κινήματα για την πόλη και την καθημερινή ζωή

Ο Manuel Castells, σημαντικός κοινωνιολόγος που εντόπισε τις έρευνές του στο χώρο της πόλης και της καθημερινής ζωής, στο μνημειώδες έργο του **Η Πόλη και οι Αποκάτω** περιγράφει με αναλυτικό τρόπο τον αποφασιστικό ρόλο των γυναικών στα αστικά κοινωνικά κινήματα. Γράφει: *Ο ρόλος των γυναικών, ως συντελεστών οργάνωσης της κοινωνικής ζωής, εκτείνεται στη μάχη για μια καλύτερη ή καλύτερα για μια εναλλακτική μορφή ζωής. Το ενδιαφέρον τους για μια ποικιλία θεμάτων, που είναι ορισμένες φορές μακριά από την άμεση πολιτική εργαλειακότητα, δημιουργεί μια προκατάληψη από την πλευρά των ανδρών να αποδεχθούν τον ηγετικό ρόλο των γυναικών σ' αυτούς τους αγώνες και, πιο σημαντικό, να καλέσουν τις γυναίκες σε συμμετοχή για την άμυνα ή το μετασχηματισμό ενός κόσμου του οποίου το νόημα συνδέεται στενά με τις καθημερινές ζωές... Υπάρχει μια άμεση σύνδεση ανάμεσα στις γυναίκες και την πόλη, ανάμεσα στα αστικά κινήματα και τα κινήματα για την απελευθέρωση των γυναικών. Η ιστορική μας έρευνα έχει αποκαλύψει τον βασισμένο στις γυναίκες χαρακτήρα ορισμένων σημαντικών αστικών κινημάτων. Η μελέτη μας πρέπει να ερευνήσει το ζήτημα της δυσκολίας μετάβασης από εκείνα τα κινήματα σε κινήματα προσανατολισμένα στο μετασχηματισμό της γυναικείας συνθήκης.*

Εδώ ο συγγραφέας επισημαίνει ότι δεν υπάρχει μια ευθύγραμμη αναγωγή των γυναικείων αγώνων σε αγώνες που εμφορούνται από τη φεμινιστική προβληματική. Εξάλλου, προφανώς δεν είναι όλες οι γυναίκες που παίρνουν μέρος σ' αυτούς τους αγώνες φεμινίστριες - ίσως μάλιστα το ποσοστό των φεμινιστριών να είναι πολύ μικρό.

Απεργία Ενοικίων στη Γλασκόβη, 1915

Γυναίκες στη Βερακρούζ, 1922

Δύο σημαντικά ιστορικά κινήματα που έθεσαν δημόσια το δικαίωμα στην κατοικία είναι η Απεργία Ενοικίων στη Γλασκόβη το 1915 και το Κίνημα των Ενοικιαστών στη Βέρα Κρούζ το 1922. Τα κινήματα αυτά οργανώθηκαν εξ ολοκλήρου από γυναίκες και το πρώτο οδήγησε στην πρώτη θεσμοθέτηση της κατοικίας ως υποχρέωσης του κράτους. Ο τρόπος οργάνωσης βασίστηκε στην αρχή της άμεσης δημοκρατίας και της ισότιμης συμμετοχής όλων. Οι γυναίκες ξεκίνησαν δυναμικά, δημιούργησαν επιτροπές σε κάθε συγκρότημα κατοικίας, αντιστάθηκαν στις εξώσεις συγκρουόμενες με την αστυνομία και στη Βέρα Κρούζ βγήκαν στο δρόμο και αντιμετώπισαν τον στρατό. Η μεταγενέστερη ιστορία των ευρωπαϊκών κοινωνικών κινήματων για την κατοικία επαληθεύει τη μαζική και καθοριστική συμμετοχή των γυναικών.

Κινήματα για την κατοικία στην Ισπανία

Porque la vivienda es un **derecho**
no un negocio

Manifestacion el 28 de octubre a las 17 h
en la Puerta del Sol

Asamblea contra la precariedad y por la vivienda digna | www.asambleaporunaviviendadigna.org

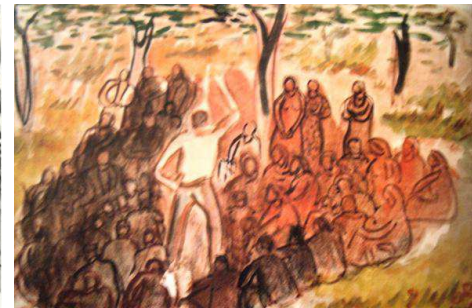
Κινήματα για την κατοικία στη σύγχρονη Ελλάδα όπου η στεγαστική κρίση αποτελεί μέρος της ανθρωπιστικής κρίσης την οποία δημιούργησαν οι πολιτικές των μνημονίων

Οι γυναίκες πρωτοστατούν στα σύγχρονα κινήματα αλληλεγγύης

Οι θεσμοί της κοινωνικής αλληλεγγύης αποτέλεσαν ιστορικά βασικές στρατηγικές επιβίωσης σε περιόδους οικονομικών κρίσεων ή εμπόλεμων καταστάσεων.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Εθνική Αλληλεγγύη που αποτέλεσε μέρος της Εαμικής Αντίστασης και ανέλαβε τη σωτηρία του ελληνικού λαού από την πείνα στη διάρκεια της Γερμανικής Κατοχής. Η μεγάλη πλειοψηφία των εκατομμυρίων μελών της ήταν γυναίκες. Αν και η ιδεολογική αντίληψη που επενδύει αυτό το μεγαλειώδες έργο δεν παύει να είναι στερεοτυπική ως προς τον έμφυλο καταμερισμό των ρόλων, το έργο που παρήγαγαν οι γυναίκες δεν χάνει τίποτε από την αξία του. «Το ΕΑΜ μας έσωσε απ' την πείνα, θα μας σώσει και από τη σκλαβιά». Άλλωστε, οι γυναίκες πολέμησαν, επίσης, με το όπλο στο χέρι και πρωτοστάτησαν στους λαϊκούς θεσμούς οι οποίοι δημιουργήθηκαν στην Ελεύθερη Ελλάδα, ιδιαίτερα στους θεσμούς της παιδείας και της υγείας.

Οι γυναίκες ψηφίζουν

Στις σημερινές δομές αλληλεγγύης που αναπτύσσονται στην Ελλάδα της κρίσης, με βασικά αντικείμενα την τροφή και την υγεία, η συμμετοχή των γυναικών είναι καταλυτική. Όπως ακριβώς αγωνίστηκαν και αγωνίζονται για το κοινωνικό κράτος που αποτελεί αντικείμενο της αυτοδιοίκησης έτσι ακριβώς αναλαμβάνουν και αυτόνομες πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης

Λέσχη Αλληλεγγύης Νέου Κόσμου

Δημοτική Αγορά της Κυψέλης

Δίκτυο Αλληλεγγύης «Το μωρμύγκι»

Λέσχη Αλληλεγγύης Ακαδημίας Πλάτωνος

Κοινωνικό Ιατρείο – Φαρμακείο Αθήνας

Η αυτοπρόσωπη παρουσία των γυναικών στα τοπικά κινήματα

Οι εμπειρίες από τις γειτονιές της Αθήνας και άλλες περιοχές στις οποίες εργάστηκα είναι γεμάτες από τη δράση των γυναικών στα τοπικά κινήματα. Μαχητικές και ουσιαστικές, εφευρετικές και αποτελεσματικές, οι γυναίκες όλων των ηλικιών παίρνουν στα χέρια τους τα λεγόμενα «μικρά» ζητήματα, που, όμως, αποτελούν σημαντικές και σπουδαίες υποθέσεις της καθημερινής ζωής και της ανθρώπινης διαβίωσης στην πόλη. Το σπίτι, η γειτονιά, το σχολείο, η λέσχη φιλίας για τους ηλικιωμένους, το πάρκο, η παιδική χαρά, το πεζοδρόμιο, τα σκουπίδια, οι παιδικοί σταθμοί, οι χώροι άθλησης της νεολαίας, οι σχολικές επιτροπές, ολ' αυτά αποτελούν τον ζωτικό χώρο δράσης των γυναικών. Όχι ότι δεν συμμετέχουν σ' αυτούς τους τομείς άνδρες, αλλά οι γυναίκες κυριαρχούν. Αυτή η συμμετοχή επαναξιολογεί τα αντικείμενα της πολιτικής και τη σημασία των δράσεων στα μικρά καθημερινά της πολιτικής χαμηλών τόνων ως ισότιμης και πάντως συμπληρωματικής με την πολιτική που αφορά στην κεντρική εξουσία.

Τα κινήματα βάσης είναι σημαντικά εργαστήρια ανατροπών. Εδώ πραγματοποιούνται σημαντικές αναιρέσεις των πολιτικών στερεότυπων, που αφορούν τόσο στην αξιολόγηση των θεμάτων όσο και στην αμφισβήτηση της πολιτικής ως μηχανισμού εξουσίας και χειραγώγησης. Τα επίδικα αντικείμενα διεκδίκησης τίθενται κατ' ευθείαν από τους φυσικούς φορείς, δηλαδή τα άτομα που τα επιλέγουν. Είναι εξ' αρχής δική τους υπόθεση. Τα προβλήματα δεν διαμεσολαβούνται, οι συμμετέχοντες/ουσες αντιπροσωπεύουν τον εαυτό τους.

Η άμεση δημοκρατία και η ισότιμη συμμετοχή στη λήψη των αποφάσεων προκύπτουν με φυσικό τρόπο, ως οι πιο δόκιμες μορφές κοινωνικής παρέμβασης και πολιτικής πράξης. Φυσικά και υπάρχουν εντάσεις, διαφορές, αλλά απορροφούνται ευκολότερα, γιατί ο κανόνας λειτουργίας είναι η συναίνεση. Η υλοποίηση αποφάσεων καταμερίζεται σε πολλούς/ες αν όχι σε όλους/ες, επιτρέποντας τη συμμετοχή, τη δημιουργικότητα, την πρωτοβουλία.

Οι εστίες αντίστασης για τα θέματα της πόλης είναι οι μικρές φλόγες, που θερμαίνουν τις γειτονιές, όταν τα φώτα της κεντρικής σκηνής έχουν χαμηλώσει ή εκπέμπουν τις παραμορφωτικές λάμπες των πολιτικών realities. Και αυτές τις φλόγες τις ανάβουν και τις συντηρούν πιο συχνά οι γυναίκες. Έτσι, λοιπόν, οι φερόμενες ως κατ' εξοχήν γυναικείες υποθέσεις, παράγουν κοινωνικά και πολιτικά υποδείγματα, που ανανεώνουν τις μορφές των κοινωνικών οργανώσεων και των πολιτικών φορέων.

Ακολουθούν παραδείγματα τοπικών κινημάτων

Στο Πάρκο Κύπρου και Πατησίων η φύτευση και η λειτουργία, όπως άλλωστε και η σωτηρία του οργανώνονται κατά κύριο λόγο από γυναίκες

Κτήμα Δρακόπουλου, Πατήσια : η καθημερινή ζωή μετά τη σωτηρία του

Άλσος Παγκρατίου : η καθημερινή ζωή μετά τη σωτηρία του

Κίνηση για τη σωτηρία του πλανήτη από την κλιματική αλλαγή

Δημοτικοί θεσμοί

Τα πράγματα διαφέρουν όταν περάσουμε από τα κινήματα πόλης στους δημοτικούς θεσμούς. Παρ' ότι στα δημοτικά συμβούλια εμπλέκονται γυναίκες δεν έχουμε παρά ελάχιστες γυναίκες δημάρχους, τουλάχιστον στην Ελλάδα. Παρατηρούμε, όμως, ότι η κοινωνία κάνει λιγότερες διακρίσεις από τους κομματικούς μηχανισμούς που ορίζουν τα πρόσωπα, όταν, λόγω ποσόστωσης, υπάρχουν γυναίκες στα ψηφοδέλτια και μπορεί να τις επιλέξει. Μολαταύτα, η συμμετοχή στους δημοτικούς θεσμούς δεν δημιουργεί εξ' ορισμού προϋποθέσεις άσκησης πολιτικής από τις γυναίκες που να διαφέρει από την κυρίαρχη, καθώς το αποκεντρωμένο κράτος αντιγράφει στην κλίμακά του το κεντρικό.

Η αυτοδιοίκηση είναι πάντα μια αποκεντρωμένη, πλην συγκεντρωτική/δημαρχοκεντρική εξουσία, την οποία η ριζοσπαστική αριστερά που εξακολουθεί να πιστεύει στην αποκέντρωση με αυτοδιοίκηση θέλει να περιορίσει και να την ανοίξει δημοκρατικά ώστε να ακουμπά και να διατρέχεται από την κοινωνία. Αυτό είναι, μαζί με άλλα, μια φεμινιστική προσέγγιση της πολιτικής υπό την έννοια της απόδοσής της σε όλους/ες. Μπορούμε να μεταφέρουμε απέξω στην υπαρκτή αυτοδιοίκηση ένα πνεύμα δημοκρατίας, αντιεραρχικό, συμμετοχικό και εξισωτικό, ένα πνεύμα στην ουσία του φεμινιστικό. Αλλά αυτά πρέπει να τα πιστεύει και να τα υπηρετεί έμπρακτα ένα αριστερό κόμμα.

Στη βάση αυτού του πνεύματος της άμεσης δημοκρατίας δημιουργήθηκαν αυτόνομα δημοτικά σχήματα, τα οποία έχουν διφυή υπόσταση: λειτουργούν στους αυτοδιοικητικούς θεσμούς ως τοπικές κυβερνήσεις ή αντιπολιτεύσεις και ταυτόχρονα στην κοινωνία πόλης, κυρίως με τη συμμετοχή τους στα κοινωνικά κινήματα. Αυτή η ανοιχτή στην κοινωνία δομή αντιστοιχεί στη θεωρητική πρόσληψη της αποκέντρωσης με αυτοδιοίκηση. Αν θεωρούμε ότι οι τοπικές κυβερνήσεις και οι θεσμοί πρέπει να βασίζονται στην αρχή του λιγότερου δυνατού κράτους, θέση που συνεπάγεται διείσδυση της κοινωνίας και συμμετοχή, τότε τα δημοτικά σχήματα αποτελούν τα ενδιάμεσα κύτταρα ανάμεσα στο κράτος και την κοινωνία. Βασική αρχή μιας ριζοσπαστικής αντιγραφειοκρατικής αριστεράς, πολύ περισσότερο όταν αυτή διεκδικεί την κυβέρνηση - τοπική ή κεντρική - είναι η στήριξη στα κοινωνικά κινήματα και τους κοινωνικούς θεσμούς μέσα από τους οποίους η κοινωνία διεισδύει, συνδιαμορφώνει και στηρίζει μια πολιτική ανατροπής.

Αντίθετα, μονοπρόσωπες παρατάξεις με στόχο την εκλογική κάθοδο και την τοπική κυβέρνηση, οι οποίες αυτοδιαλύονται αν δεν κερδίσουν στις εκλογές, είναι τακτικές πλήρως ενσωματωμένες ή πάντως ενσωματώσιμες στο κράτος και φυσικά δεν προάγουν ούτε τη θεσμική δημοκρατία ούτε την κοινωνική συμμετοχή. Η φεμινιστική οπτική είναι καταλυτική στη σύλληψη και την υλοποίηση του αυτοδιοικητικού σχεδίου που περιέγραψα.

Αντιπαγκοσμιοποιητικό Κίνημα, Κίνημα Πλατειών

Θα τελειώσω με μια αναφορά στην παραλληλία ανάμεσα στο δημόσιο χώρο της πολιτικής και στο δημόσιο χώρο της πόλης. Δύο παραδείγματα από την πρόσφατη ιστορία μας συνδέουν τα πολιτικά επίδικα μαζικών και διεθνικών κινημάτων με την ανάδυση της ελεύθερης, εναλλακτικής πόλης.

Ο τρόπος με τον οποίο το αντιπαγκοσμιοποιητικό κίνημα παρενέβη στο χώρο της πόλης, αγωνιζόμενο ενάντια στις κοινωνικές και πολιτικές διακρίσεις και τις ανισότητες, τις ζώνες αποκλεισμού και τις κοινωνικές διαιρέσεις του χώρου, που βασίζονται στην τάξη, το φύλο, τη φυλή, την εθνότητα, τη θρησκεία και την κουλτούρα, όχι μόνο θέτει σε ημερήσια διάταξη το σύνθημα «*οι άνθρωποι πάνω από τα κέρδη*» αλλά, επίσης, αμφισβητεί τη χρήση του χώρου ως αντικειμένου κερδοφορίας του κεφαλαίου, αποκαθιστώντας την αξία χρήσης του. Τόσο στη Γένοβα όσο και στη Φλωρεντία, για ν' αναφερθούμε σε δύο εμβληματικούς σταθμούς της ιστορίας του Ευρωπαϊκού και Ελληνικού Κοινωνικού Φόρουμ, πραγματοποιήθηκε η ανάκτηση της πόλης σε αντιπαράθεση με τις απαγορεύσεις που είχαν επιβληθεί από την εξουσία. Η (έμφυλη) έννοια του πολίτη και το δικαίωμα να μετέχει καθένας/καθεμιά σε μια ελεύθερη πόλη, εκφράστηκαν με τα χαρακτηριστικά συνθήματα “*Siamo Tutti Fiorentini*” και “*Firenze Citta Apperta*”. Στα φόρουμ οι γυναίκες πήραν δυναμικά μέρος και ο φεμινισμός είχε την ευκαιρία να επικοινωνήσει σε ένα διευρυμένο δημόσιο χώρο για να τεθούν εκ νέου παλιά και νέα ζητήματα της γυναικείας απελευθέρωσης.

Per la polizia 450 mila in piazza contro la guerra. Lenzuola bianche alle finestre. Applausi per Cofferati. Pisanu e il prefetto Serra «soddisfatti»

A Firenze l'invasione pacifica dei no global

Corteo senza incidenti: siamo un milione. Berlusconi: garantita la libertà di manifestare

IL FATTORE «PACE»

di PAOLO FRANCHI

Chiediamo venia per l'autocritica: Ma su queste colonne, martedì scorso, avevamo espresso, incoraggiando le dita e sfidando il rischio della retorica, una ragionata speranza. La speranza di poter scrivere, a conclusione del Social Forum fiorentino, che un evento (comprensibilmente) tanto temuto si era trasformato in un'occasione di crescita della nostra democrazia. A darpetto anche di tanti profeti di sciagura che hanno visitato scene e devastazioni, versando non acqua, ma benzina sul fuoco, questa speranza si è realizzata. Nei giorni delle assemblee e delle discussioni, così come ieri, nel giorno della gigantesca manifestazione isoripartita, ma non

Tantissime persone, un milione secondo gli organizzatori, 450 mila per la polizia, hanno manifestato ieri a Firenze contro la guerra. Questo dei no global è stata un'invasione pacifica: il corteo si è svolto senza incidenti. In segno di solidarietà con i manifestanti, alle finestre e ai balconi sono apparse lenzuola bian-

che. Applausi per Sergio Cofferati, l'ex segretario della Cgil. «Soddisfatti» dell'esito dell'iniziativa il ministro dell'Interno Pisanu e il prefetto di Firenze Serra. Il presidente del Consiglio Berlusconi: abbiamo garantito la libertà di manifestare. (Foto LaPresse)

Alle pagine 2, 3, 4 e 5

SOCIAL FORUM

Lo scout, il reduce e i ragazzi della curva

di FABIO CAVALERA

FIRENZE — C'è Dade che partì volontario per il Vietnam perché pensava che la guerra fosse una missione. Un proiettile in una camba di ferro cambiò idea. Alto, magro, i capelli bianchi e un anello d'argento al mignolo sinistro, il veterano Dade si è sistemato dietro allo striscione che apre il corteo del Social Forum. E ci sono pure gli scout di Modena con il gonnio blu e il fazzoletto al collo. Scendono a Firenze gli ultras del Venezia calcio, dell'Avvenire, della Sud, della Ternana, del Bologna, del Livorno, del Protono. Con le sciarpe come allo stadio.

CONTINUA A PAGINA 5

Το κίνημα των πλατειών ανέκτησε το δικαίωμα στην πόλη των χώρων αυτών που αποτελούν, αδιάλειπτα στην ανθρώπινη ιστορία, τους συμβολικούς και πραγματικούς τόπους συνάθροισης και πολιτικής επικοινωνίας του λαού της πόλης. Κι εδώ οι γυναίκες, μεταξύ αυτών οι φεμινίστριες, είχαν σημαντική παρουσία, ακριβώς γιατί όταν τα στερεότυπα κλονίζονται, οι ρόλοι αμφισβητούνται και ενίοτε ανατρέπονται. Παρ' όλ' αυτά τα πάνελ των ομιλητών στο Σύνταγμα ήταν σχεδόν εξ ολοκλήρου ανδρικά.

Κωνσταντινούπολη

Βαρκελώνη

